

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašín a soudců Mgr. Tomáše Blažka a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobkyně: **ENVIROPOL s.r.o.**, se sídlem Československého exilu 2062/8, Praha 4, zastoupená Mgr. et Mgr. Janem Kořánem, advokátem, se sídlem Opletalova 1015/55, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 4. 2022, č. j. 15 A 80/2020 - 102,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Česká inspekce životního prostředí (dále jen „ČIŽP“) provedla dne 6. 11. 2018 kontrolu v provozovně žalobkyně, jež se zabývá zpracováním elektroodpadu. Navázala na ni následným šetřením dne 20. 11. 2018. O obou poté sepsala protokol o kontrole ze dne 3. 12. 2018, č. j. ČIŽP 46/2018/9094 (dále jen „protokol o kontrole“). ČIŽP provedla kontrolu na základě § 27 odst. 5 zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší (dále jen „zákon o ochraně ovzduší“), a na základě § 112 odst. 1 a § 114 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění do 31. 12. 2020 (dále jen „vodní zákon“). Zaměřila se přitom na možné úniky

tuhých znečišťujících látek s obsahem těžkých kovů do vody a do ovzduší. ČIŽP zjistila, že se na střeše provozovny nachází vyústění protivýbušné klapky drtiče elektroodpadu. Klapka funguje na principu magnetu – pokud v drtiči dojde k explozi drceného materiálu, přetlak překoná magnetickou sílu klapky, ta se otevře, čímž se zabrání k poškození zařízení a vniknutí plynů zpět do haly.

[2] ČIŽP zjistila, že se na celé nadstřešní konstrukci výduchu nachází značné množství prachu. Ten byl zjištěn také v okapovém svodu odvádějícím dešťovou vodu do kanalizace. Další prach byl nalezen na spodní části venkovního filtru, zejména v oblasti napojení vynášecího dopravníku a jeho okolí, a rovněž pod výsypkou vytríděného prachu. ČIŽP na těchto místech odebrala vzorky prachu. Při dalším šetření dne 20. 11. 2018 byl na čerstvě napadaném sněhu v blízkosti výduchu protivýbušné klapky na střeše haly opět patrný prašný spad. Okapní žlab byl znovu silně znečištěn prašným spadem, v místě okapového svodu do kanalizace byl prašný spad smísen s vodou z tajícího sněhu. V okolí venkovního filtru na nekryté betonové ploše byly nalezeny smetky prachových částic, jejichž původ byl zjevně spojen s provozem filtru. Součástí protokolu o kontrole je i fotodokumentace pořízená z obou provedených šetření.

[3] Z rozborů sebraných vzorků prachu bylo zjištěno, že obsahoval rtuť, kadmium, nikl, olovo, antimon a zinek. Protokol o kontrole uzavřel, že dochází k úniku závadných látek (nebezpečných a zvláště nebezpečných látek) ze zařízení a není zabráněno jejich smísení s odpadními nebo srážkovými vodami. Žalobkyně tím porušila § 39 odst. 4 písm. a) vodního zákona. Rozhodnutím ze dne 10. 6. 2019, č. j. ČIŽP/46/2019/5194, uznala ČIŽP žalobkyni vinnou ze spáchání přestupku podle § 125g odst. 3 vodního zákona, neboť jako osoba zacházející se zvláště nebezpečnými a nebezpečnými látkami při zpracovávání elektroodpadu ve své provozovně nesplnila povinnost podle § 39 odst. 4 písm. a) vodního zákona, protože neumístila zařízení, v němž se závadné látky používají, zachycují a zpracovávají, tak, aby bylo zabráněno nežádoucímu smísení s odpadními nebo srážkovými vodami. Za tento přestupek ČIŽP uložila žalobkyni pokutu ve výši 250 000 Kč a povinnost nahradit náklady správního řízení paušální částkou 1 000 Kč.

[4] Žalobkyně proti tomuto rozhodnutí podala odvolání. Žalovaný svým rozhodnutím ze dne 30. 6. 2020 č. j. MZP/2019/560/1302, vydaným podle § 90 odst. 1 písm. c) a § 90 odst. 5 správního řádu, snížil uloženou pokutu na 100 000 Kč a ve zbytku prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

[5] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který její žalobu napadeným rozsudkem zamítl. V žalobě mj. uváděla, že nebylo prokázáno, že by látky obsažené v sebraném prachu pocházely výlučně z jejího provozu. O tom údajně svědčily i odlišné koncentrace škodlivých látek v různých odebraných vzorcích prachu. K prokázání svých tvrzení navrhla důkaz znaleckým posudkem.

[6] Městský soud v odůvodnění napadeného rozsudku uvedl, že pro posouzení odpovědnosti žalobkyně za přestupek je zásadní zjištění ČIŽP, že se ve vzorcích prachu odebraných na vnější straně bezpečnostního výduchu drtiče, v jeho bezprostředním okolí i na dalších místech popsanych v protokolu o kontrole nacházely konkrétní nebezpečné a zvláště nebezpečné látky. Toto zjištění ČIŽP v protokolu o kontrole řádně

pokračování

zdokumentovala. Jeho součástí jsou i fotografie zachycující prach na místech, z nichž byly sbírány vzorky. Podle městského soudu lze bez rozumných pochybností předpokládat, že pozorovaný prach souvisí s provozem jednotlivých výduchů a filtrů vedoucích z provozovny žalobkyně. Tento prach byl vystaven případnému sněhu a dešti, což nevyhnutelně vedlo k tomu, že se prach obsahující škodlivé látky mohl smísit s dešťovou vodou. K témuž závěru podle městského soudu vede i zjištění značného množství prachového spadu v okapovém svodu, který odvádí srážkovou vodu do kanalizace. Žalobkyně netvrdila žádné konkrétní skutečnosti, jimiž by tyto závěry zpochybňovala. Podle městského soudu obsah správního spisu spolehlivě potvrzuje, odkud odebrané vzorky pocházejí.

[7] Městský soud považoval námitku odlišných koncentrací škodlivých látek v různých vzorcích prachu za irelevantní, neboť žalobkyni nebylo kladeno za vinu překročení konkrétních emisních limitů, nýbrž pouze přítomnost škodlivých látek ve vzorcích. Rozdíly v koncentracích mohou mít více příčin, přesto nemohou zpochybnit závěr o protiprávním jednání žalobkyně. Stejně tak znalecký posudek předložený žalobkyní není způsobilý prokázat nezákonnost napadeného rozhodnutí. Městský soud upozornil, že zpracovatelem posudku je znalec pro základní obor *čistota ovzduší*, který se netýká projednávané věci. Závěry posudku vychází z právní úpravy týkající se ochrany ovzduší, které nelze na úpravu ochrany vody bez dalšího vztáhnout. Znalec rovněž uvedl, že odebrané vzorky vypovídají jen o obsahu škodlivých látek v prachu, avšak určení jejich původce je pouhou nepodloženou spekulací. Tento závěr považoval městský soud za nevěrohodný, neboť právě žalobkyně ve své provozovně provádí likvidaci elektroodpadu, při níž se prokazatelně uvolňují dané škodlivé látky. Nelze také pominout, že prach byl odebrán v bezprostřední blízkosti bezpečnostního výduchu vedoucího z drtiče či u venkovního filtru vedoucího z výrobní haly žalobkyně. Kromě toho jiný původce škodlivých látek rovněž v posudku nebyl označen.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[8] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla rozsudek městského soudu kasační stížností, přičemž podle jejího obsahu uplatnila důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[9] Stěžovatelka nesouhlasí s názorem městského soudu, že znalecký posudek předložený v řízení o žalobě nemůže prokázat nezákonnost rozhodnutí správních orgánů – jeho závěry jsou totiž bez dalšího aplikovatelné i v oblasti ochrany vod. Znalec v otázce č. 2 posudku odpovídal na otázku, jaká metoda odebírání vzorku prachu je vhodná ke zjištění, zda a jaké látky unikají ze stacionárního zdroje do ovzduší. K tomuto zjištění je podle něj nutné provést jednorázové autoritativní měření emisí. Stěžovatelka se domnívá, že i když vodní zákon tento požadavek nestanoví, z podstaty odpovědi znalce je zřejmé, že k určení zdroje znečištění životního prostředí je nutné provést měření na domnělém zdroji znečištění a zjistit, zda a v jaké míře životní prostředí znečišťuje. Stěžovatelka připustila, že by jeden ze vzorků prachu mohl pocházet z její provozní činnosti. Tuto možnost však nepotvrdila a správní orgány nadále byly povinny lokalizovat zdroj znečištění. To však ČIŽP neučinila.

[10] Znalec v otázce č. 3 posudku odpovídal, zda mohly být odebrané vzorky prachu ovlivněny vnějšími vlivy, např. prachem z okolních zdrojů znečištění. Znalec uvedl, že k ovlivnění dojít mohlo a určení původce prachu je jen nepodloženou spekulací – nejsou totiž známy doba ukládání prachu, atmosférické jevy v tomto čase, ani vlivy jiných emitentů v průmyslové zóně, v níž se provozovna stěžovatelky nachází. Městský soud těmto závěrům neuvěřil. Nelze však bez dalšího uzavřít, že nejbližší potenciální znečišťovatel je zároveň tím skutečným, neboť průmyslové znečištění se může přenášet vodami i vzduchem.

[11] Stěžovatelka poukazuje i na rozsudek městského soudu ze dne 22. 4. 2022, č. j. 18 A 45/2020 - 177, který vyhověl její žalobě proti rozhodnutí žalovaného, jímž potvrdil rozhodnutí ČIŽP, která stěžovatelku uznala vinnou ze spáchání několika přestupků podle zákona o ochraně ovzduší. Těch se měla dopustit v souvislosti se skutkem posuzovaným v projednávané věci, a to tím, že údajně vypouštěla škodlivé látky do ovzduší. Soud v daném řízení uvedený znalecký posudek náležitě zhodnotil a jeho závěry aplikoval na daný případ. Proto měl městský soud podle stěžovatelky i v projednávané věci závěrům posudku přisvědčit a rozhodnout o nezákonnosti rozhodnutí správních orgánů.

[12] Dále ČIŽP v průběhu kontroly nezjišťovala, zda prach nemůže pocházet z jiných zdrojů. Opomenula přitom, že se provozovna stěžovatelky nachází v průmyslové zóně, kde se nalézají více provozoven potenciálních znečišťovatelů životního prostředí. Jde např. o společnosti Moravské kovárny, a.s. nebo KRONOSPAN CR, spol. s r.o.

[13] Stěžovatelka rovněž vytýká správním orgánům, že přesvědčivě nevysvětlily rozdíly v koncentracích škodlivých látek v jednotlivých odebraných vzorcích. Tyto rozdíly přitom odůvodňují závěr, že nejde o vzorky prachu z jednoho zdroje znečištění. Místa, z nichž se vzorky odebíraly, jsou rovněž přístupná pro znečištění z jiných provozů v důsledku atmosférických vlivů.

[14] Má také za to, že pokud uváděla, že není původcem prachu, správní orgán byl povinen zajistit další důkazní prostředky, z nichž by byl zjištěn stav věci bez rozumných pochybností. Stěžovatelka odmítá tvrzení městského soudu, že nepochybně zjištění správního orgánu o výskytu prachu obsahujícího škodlivé látky u venkovního filtru, neboť je úkolem správních orgánů prokázat, že stěžovatelka je původcem tohoto prachu.

[15] Podle jejího názoru ČIŽP porušila některé základní zásady činnosti správních orgánů – konkrétně povinnost šetřit oprávněné zájmy dotčených osob, dbát na soulad s veřejným zájmem a zjistit stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti. ČIŽP totiž v průběhu kontroly zjišťovala skutkové okolnosti jen v neprospěch stěžovatelky, nikoli i v její prospěch.

[16] Dále stěžovatelka zpochybňuje závěry městského soudu týkající se funkčnosti protivýbušné klapky drtiče elektroodpadu. Městský soud v odst. 48 napadeného rozsudku uvedl, že klapky výduchu zůstávaly odsunuty z krycí pozice i za běžného provozu, a docházelo tak k úniku znečišťujících látek, což považuje za jediné logické vysvětlení zjištěných skutečností. Stěžovatelka však tvrdí, že podle protokolu nastaly dvě situace, které se vzájemně vylučují: na střeše provozovny se v době kontroly pohybovali pracovníci ČIŽP, kteří umísťovali klapky do krycí pozice – to znamená, že drtič nebyl v provozu; zároveň

pokračování

však mělo k zastavení drtiče dojít manuálně z bezpečnostních důvodů při vstupu pracovníků ČIŽP na střešinu. Podle stěžovatelky pro vzájemnou rozpornost obou situací nelze z protokolu zjistit stav věci bez důvodných pochybností, proto je třeba v souladu se zásadou *in dubio pro reo* konstatovat, že protivýbušná klapka fungovala řádně a správně. Nelze naopak říci, že zjištěné škodlivé látky unikly do životního prostředí z provozu stěžovatelky.

[17] Podle stěžovatelky nelze také souhlasit s výkladem § 39 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „přestupkový zákon“), jak jej provedl městský soud. Ten uvádí, že *bezúhonnost* není v § 39 přestupkového zákona stanovena výslovně jako polehčující okolnost, a proto nelze tvrdit, že by se otázkou bezúhonnosti měly správní orgány bez náležitého podkladu v argumentaci účastníka řízení zabývat. Stěžovatelka naopak míní, že absence tvrzení polehčující okolnosti účastníkem není důvodem pro to, aby na její zjišťování správní orgán rezignoval.

[18] Konečně stěžovatelka poukázala na rozsudek NSS ze dne 16. 1. 2024, č. j. 8 As 124/2022 - 85, jímž zdejší soud zamítl kasační stížnost žalovaného proti rozsudku městského soudu sp. zn. 18 A 45/2020 (srov. odst. [11] výše). Závěry rozsudku osmého senátu lze podle stěžovatelky bez dalšího aplikovat na projednávaný případ.

[19] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[20] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou a proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátem. Poté přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[21] Kasační stížnost není důvodná.

[22] Podle § 39 odst. 4 písm. a) vodního zákona „[k]aždý, kdo zachází se zvláště nebezpečnými látkami nebo nebezpečnými látkami nebo kdo zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo kdy zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím, je povinen učinit odpovídající opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod nebo do kanalizací, které tvoří součást technologického vybavení výrobního zařízení. Je povinen zejména umístit zařízení, v němž se závadné látky používají, zachycují, skladují, zpracovávají nebo dopravují, tak, aby bylo zabráněno nežádoucímu úniku těchto látek do půdy nebo jejich nežádoucímu smísení s odpadními nebo srážkovými vodami.“

[23] Podle § 39 přestupkového zákona „[j]ako k polehčující okolnosti se přihlídně zejména k tomu, že pachatel a) spáchal přestupek ve věku blízkém věku mladistvých, b) spáchal přestupek, aby odvrátil útok nebo jiné nebezpečí, aniž byly zcela naplněny podmínky nutné obrany

nebo krajní nouze, nebo překročil meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost, c) napomáhal k odstranění škodlivého následku přestupku nebo dobrovolně nahradil způsobenou škodu, d) oznámil přestupek správnímu orgánu a při jeho objasňování účinně napomáhal, nebo e) spáchal přestupek pod vlivem hrozby nebo nátlaku anebo pod tlakem podrživosti nebo závislosti na jiném.“

[24] Stěžejní námitka kasační stížnosti spočívá v tvrzení, že stěžovatelka není emitentem prachu obsahujícího škodlivé látky, resp. že správní orgány bez rozumných pochybností nezjistily, kdo emitentem je.

[25] S tímto názorem se Nejvyšší správní soud neztotožňuje a poukazuje na závěry napadeného rozsudku, v němž se již městský soud s otázkou tvrzené nejasnosti a pochybnosti zjištění ČIŽP podrobně vypořádal.

[26] Ze skutkových zjištění správních orgánů i z napadeného rozsudku (odst. 47 a 59) zřetelně plyne, že se stěžovatelka zabývá zpracováním elektroodpadu, jenž obsahuje těžké kovy, které se při procesu uvolňují. Součástí provozovny stěžovatelky jsou rovněž výduchy a filtry, z nichž některé mají bezpečnostní funkci zabránit poškození zařízení a vniknutí plynů do haly, pokud by při zpracování elektroodpadu v drtiči došlo k výbuchu. Filtry a výduchy ústí vně provozovny. Městský soud v odst. 54 napadeného rozsudku uvedl na základě protokolu o kontrole, že pracovníci ČIŽP našli množství prашného spadu, který obsahoval nebezpečné a zvláště nebezpečné látky a který se nacházel v bezprostřední blízkosti těchto filtrů a výduchů, případně přímo na nich. Městský soud konstatoval, že se bez rozumných pochybností jedná o prach pocházející z těchto filtrů a výduchů, a tedy z provozu stěžovatelky. Tento prach byl volně vystaven dešti a sněhu, proto se mohl smísit s dešťovou vodou. O témže svědčí i prach nalezený v okapovém svodu na střeše provozovny, který odvádí dešťovou vodu do kanalizace.

[27] S takto uvedenými skutkovými okolnostmi nelze než souhlasit – podle Nejvyššího správního soudu přesvědčivě vyplývají jak ze slovního popisu v rámci protokolu o kontrole, tak především z fotografií, které jsou jeho součástí. Vzhledem k podnikatelskému zaměření stěžovatelky, povaze výduchů a filtrů, rozsahu zaznamenaného znečištění a jeho lokalizaci nemá Nejvyšší správní soud žádné pochybnosti o tom, že stěžovatelka je původcem prachu obsahujícího nebezpečné a zvláště nebezpečné látky.

[28] Pokud jde o konkrétní námitky stěžovatelky, její argumentace znaleckým posudkem není případná, neboť se posudek zaměřuje na otázku znečištění ovzduší, nikoli vod, přičemž jejich právní úprava není shodná a konkrétní závěry znalce na projednávanou věc nedopadají. Ohledně obecných názorů znalce, podle nichž bez důkladného měření nelze zjistit zdroj znečištění, resp. nelze vyloučit existenci jiného potenciálního emitenta, odkazuje Nejvyšší správní soud na obecnou argumentaci v odst. [26] a [27] výše. Lze doplnit, že ČIŽP dle protokolu o kontrole opakovaně lokalizovala prachový spad u vzduchových výstupů z provozovny stěžovatelky. Z protokolu neplyne přítomnost prachu na dalších místech provozovny či areálu stěžovatelky tak, aby z něj bylo možno rozumně dovodit působení jiného emitenta. Za jiných okolností by přítomnost jiného znečišťovatele byla teoreticky možná, pak by se však prach musel nacházet i jinde než jen u vzduchových výstupů z provozovny stěžovatelky. Za této situace však neexistuje rozumná pochybnost o tom,

pokračování

že původcem prachu je stěžovatelka, proto nebylo nezbytné prokazovat odpovědnost jiného emitenta. Stěžovatelka k tomu odkazuje na konkrétní potenciální emitenty, aniž by tyto skutečnosti tvrdila v řízení před městským soudem. Jde tak o skutkovou novotu, kterou stěžovatelka uplatnila až po vydání napadeného rozsudku a ke které Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 5 s. ř. s. nepřihlíží.

[29] Městský soud se důkladně vyjádřil i k otázce různých koncentrací škodlivých látek ve vzorcích prachu (srov. odst. 56 napadeného rozsudku). Nejvyšší správní soud souhlasí s jeho závěrem, že rozdíly v hodnotách látek mohou mít různé příčiny (různá intenzita působení atmosférických vlivů na místech, z nichž byly vzorky odebrány, nebo rozdílná koncentrace látek v konkrétním zpracovávaném elektroodpadu). Samotná rozdílnost koncentrací škodlivých látek ve vzorcích za daných okolností nezpochybňuje skutkové závěry správních orgánů.

[30] Stěžovatelka poukazuje na rozsudek NSS ze dne 16. 1. 2024, č. j. 8 As 124/2022 - 85, kterým osmý senát zamítl kasační stížnost žalovaného proti rozsudku městského soudu sp. zn. 18 A 45/2020. Domnívá se, že závěry těchto rozsudků jsou bez dalšího aplikovatelné na projednávanou věc.

[31] Městský soud v daném rozsudku uvádí, že se předmětná kontrola ČIŽP týkala porušení právních předpisů na úseku ochrany vod i ochrany ovzduší. ČIŽP ji však způsobem provedení primárně zaměřila „na odběr usazených vzorků, nikoli na vzorky, jež byly z provozu žalobkyně vypuštěny do ovzduší.“ Na základě takto získaných skutkových zjištění správní orgány ve svých rozhodnutích popsaly že „docházelo k úniku velkého množství škodlivých látek [do ovzduší] v podobě prachových částic těžkých kovů (což bylo dle jejich závěrů doloženo laboratorními rozbory provedenými v návaznosti na odběry vzorků z míst výduchů provozu žalobkyně),“ (srov. odst. 44 a 45 daného rozsudku).

[32] Městský soud však tehdy dospěl k závěru, že na základě skutkových zjištění získaných odběrem vzorků prachu nelze bez pochybností prokázat, že stěžovatelka vypouští do ovzduší látky obsahující velké množství těžkých kovů (srov. odst. 46 rozsudku). I s ohledem na pochybnosti založené znaleckým posudkem nelze jednoznačně určit, zda např. nemohlo být znečištění ovzduší ovlivněno jinými emitenty. Pokud správní orgány prováděly měření obsahu vypouštěných látek do ovzduší, měly postupovat v souladu s pravidly pro měření emisí znečišťujících látek do ovzduší, např. v podobě vyhlášky č. 415/2012 Sb.

[33] Ač byl v daném případě způsob zjišťování znečištění ovzduší nevhodný, neboť tím založil pochybnosti o správnosti jeho výsledků, neznamená to bez dalšího, že je takový způsob zjišťování nevhodný i pro zjištění porušení povinnosti na druhém kontrolovaném úseku – ochrany vod. Toho si byl vědom i městský soud, který v odst. 49 nadepsaného rozsudku uvedl, že „soud nezpochybňuje, že prach nejspíše převážně pocházel z provozu žalobkyně, to [však] ještě nutně neznamená, že je prokázáno, že žalobkyně vypouštěla tuhé znečišťující látky s vysokým obsahem těžkých kovů.“ Stejně k otázce přistoupil i osmý senát zdejšího soudu při přezkumu daného rozsudku: „V nyní řešené věci jde o ochranu ovzduší, v odkazované věci šlo o ochranu vod. Již tato odlišnost rozdíly v závěrech jednotlivých rozhodnutí vysvětluje. Rizika kontaminace jsou jiná v případě ovzduší a vody. Navíc správní

orgány kontrolu prováděly dle předpisů na úseku ochrany vod (a odpadů). Testy proto prováděly v souladu s předpisy na úseku ochrany vod. I z tohoto důvodu tedy mohly jejich závěry na úseku vod obstát spíše než závěry na úseku ochrany ovzduší,“ (srov. odst. [34] rozsudku osmého senátu).

[34] Nejvyšší správní soud se závěry uvedených rozsudků souhlasí. ČIŽP kontrolovala v tehdejší věci porušení na dvou úsecích ochrany životního prostředí, avšak zvolila k tomu postup, kterým porušení na úseku ochrany ovzduší v daném případě prokázat nelze. Tato metoda vyhovuje spíše kontrole na úseku ochrany vod. Pokud tímto způsobem kontroly založila ČIŽP pochybnosti vzhledem k závěrům o porušení právních předpisů na úseku ochrany ovzduší, automaticky to neznamena, že existují pochybnosti i o správnosti závěrů týkajících se ochrany vod. Jak uvedl osmý senát, již jen odlišnost v předmětu právní úpravy vysvětluje možnou rozdílnost závěrů týkajících se prokázání naplnění skutkové podstaty předmětných přestupků. Nelze tak se stěžovatelkou souhlasit v názoru, že by závěry rozsudku zdejšího osmého senátu týkající se skutkového posouzení věci byly bez dalšího aplikovatelné na nyní projednávaný případ, neboť městský soud i osmý senát ve svých rozsudcích dospěli k závěru, že mezi právními úpravami ochrany ovzduší a ochrany vod existují rozdíly, které mohou být důvodem různého posouzení věci. Městský soud v napadeném rozsudku dovedl, že tyto rozdíly skutečně vedou k odlišnému posouzení věci, s čímž se Nejvyšší správní soud s ohledem na svou výše uvedenou argumentaci ztotožňuje.

[35] Stěžovatelka dále poukazuje na závěry rozsudku zdejšího osmého senátu, podle nichž ve správním řízení má povinnost prokázat přestupek správní orgán. Pokud existuje rozumná pochybnost o tom, kdo se daného jednání dopustil, postačí to k tomu, aby obviněný nemohl být za přestupek postižen.

[36] Nejvyšší správní soud má za to, že případ stěžovatelky situaci popsané v předchozím odstavci neodpovídá. V projednávané věci nepanuje rozumná pochybnost o tom, že se emise škodlivých látek dopustila stěžovatelka (srov. odst. [27] výše). K tomuto případu lze naopak uvést, že „[t]vrdí-li však obviněný určité skutečnosti, které jsou podle obecných zkušeností krajně nepravděpodobné, nenabízí k nim žádný rozumný důkaz a ani správní orgán takový důkaz není s to opatřit, nezaloží pouhá tvrzení obviněného rozumné pochybnosti o skutkovém stavu,“ (srov. odst. 29 rozsudku osmého senátu). V projednávané věci sice stěžovatelka zpochybňuje, že je původcem znečištění, s ohledem na popsání skutková zjištění tomu však Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit.

[37] Pokud jde o námitku rozpornosti závěrů ČIŽP ohledně funkčnosti protivýbušné klapky drtiče elektroodpadu, Nejvyšší správní soud uvádí, že pro posouzení věci není zásadní. Není důležité, zda byla klapka při kontrole otevřená či uzavřená, nýbrž to, zda prach s obsahem škodlivých látek unikal ze vzduchových výstupů provozovny stěžovatelky (srov. odst. 51 napadeného rozsudku). Z protokolu o kontrole vyplývá jednoznačně podstata bezpečnostního výduchu (srov. odst. [26] výše). Pokud je funkcí výduchu zabránit tomu, aby po explozi v drtiči vnikl plyn z této exploze do haly, a odvést plyn mimo provozovnu, musí tento výduch být bezprostředně po explozi otevřen. Externalitou exploze přitom kromě uvolněného plynu budou bez pochyby i jiné emise z exploze, vč. zbytkových pevných částic – prachu s obsahem škodlivých látek. Vzhledem

pokračování

k množství prашného spadu na vnější straně klapky nelze než uzavřít, že svou bezpečnostní funkci plnila – jejím důsledkem však byla emise předmětného prachu vně provozovny.

[38] Stěžovatelka namítá, že se správní orgány měly zabývat její *bezúhonností* jakožto polehčující okolností ve smyslu § 39 přestupkového zákona, ačkoli ji sama v řízení před správními orgány netvrdila.

[39] Nejvyšší správní soud nemůže s námitkou stěžovatelky souhlasit. Předně lze odkázat na důvodovou zprávu k § 39 přestupkového zákona: *„Jedná se o demonstrativní výčet polehčujících a přitěžujících okolností, což umožňuje v odůvodněných případech přihlédnout i k okolnostem jiným. Na druhou stranu není ani nutné přihlédnout vždy k těm okolnostem, které jsou zde vyjmenovány, pokud v konkrétním případě nebudou pro posouzení společenské škodlivosti přestupku rozhodující.“*

[40] Z uvedeného vyplývá, že aby bylo možné okolnosti charakterizovat jako polehčující, musí se odrazit ve snížení společenské škodlivosti přestupku. To ostatně judikuje i Nejvyšší správní soud: *„U každé přitěžující či polehčující okolnosti je nutno konkrétně zhodnotit její význam pro zvýšení či snížení stupně nebezpečnosti činu pro společnost. Při určování stupně nebezpečnosti deliktu pro společnost se nepřihlíží jen k okolnostem, které zakládají znaky deliktu, kterým byl účastník řízení uznán vinným, nýbrž i k dalším okolnostem, které sice nejsou nutné k naplnění znaků deliktu, které však charakterizují spáchaný skutek nebo jeho pachatele a mají vliv na jejich konkrétní společenskou nebezpečnost,“* (srov. rozsudek ze dne 31. 3. 2010, č. j. 1 Afs 58/2009 - 541, odst. [225]).

[41] Lze doplnit, že výčet obsažený v § 39 přestupkového zákona je svou povahou demonstrativní a polehčující okolnosti se obecně mohou vztahovat např. *„k následku nebo k účinku trestného činu, ke způsobu jednání, k osobě pachatele, k subjektivní stránce trestného činu a k jeho pohnutce nebo k jiné skutečnosti a některé z nich se v tomto směru prolínají,“* (srov. Púry, F. § 41 [Polehčující okolnosti]. In: Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 834, marg. č. 1.). Stále je však nezbytné, aby konkrétní polehčující okolnost snižovala společenskou škodlivost daného přestupku.

[42] V projednávané věci městský soud v odst. 62 napadeného rozsudku zaznamenal, že žalovaný vyhodnotil jako polehčující okolnosti skutečnost, že stěžovatelka ekologicky zpracovává elektroodpad, přičemž investovala do nových technologií s cílem zabránit dalšímu úniku škodlivých látek do vod. S ohledem na to žalovaný snížil uloženou pokutu na 100 000 Kč. Je zřejmé, že k těmto okolnostem přihlédl jako k odůvodněným pro posouzení společenské škodlivosti přestupku stěžovatelky, neboť přímo souvisí se snahou o prevenci dalšího ohrožování životního prostředí, popřípadě s činností stěžovatelky, která má na životní prostředí negativní dopad. *Bezúhonnost* stěžovatelky naopak jako rozhodující pro posouzení společenské škodlivosti neshledal.

[43] Nejvyšší správní soud s tímto souhlasí, neboť *bezúhonnost* sice zjevně působí ve prospěch stěžovatelky, ale na snížení společenské škodlivosti přestupku v projednávané věci nemůže mít principiálně žádný vliv. Zákonem chráněný zájem ochrany vod totiž nebyl narušen v menší míře v důsledku toho, že se stěžovatelka dopustila daného přestupku poprvé. Správní orgány tak při hodnocení polehčujících okolností k *bezúhonnosti* stěžovatelky správně nepřihlédly, neboť *bezúhonnost* bez dalšího neovlivňuje společenskou

škodlivost daného přestupku. Nadto lze doplnit, že *bezúhonnost* pachatele přestupku může hrát roli především při určování druhu správního trestu a jeho výměry typicky v souvislosti s hodnocením jeho osoby.

[44] Stěžovatelka rovněž namítá, že ČIŽP porušila některé základní zásady činnosti správních orgánů, a přestože mohla tuto námitku uplatnit v řízení před městským soudem, neučinila tak. Námitka je tak podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustná (srov. např. rozsudky NSS ze dne 14. 3. 2019, č. j. 1 Azs 464/2018 - 24, odst. [24], nebo ze dne 2. 7. 2008, č. j. 1 Ans 5/2008 - 104).

IV. Závěr a náklady řízení

[45] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů shledal kasační stížnost nedůvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. zamítl.

[46] O nákladech řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatelka neměla v řízení úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, kasační soud proto žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 30. května 2024

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu